

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Úvod do trestního práva procesního

ZVLÁŠTNÍ ČÁST

Mgr. Katarína Kandová

OSNOVA

- **Pojem a význam základních stadií trestního řízení, základní vztahy mezi nimi**
- **Přípravné řízení**
- **Předběžné projednání obžaloby**

ZÁKLADNÍ STADIA TRESTNÍHO ŘÍZENÍ

ZÁKLADNÍ STADIA TRESTNÍHO ŘÍZENÍ

- Přípravné řízení
- Předběžné projednání obžaloby
- Hlavní líčení
- Opravné řízení
- Vykonávací řízení
- (Řízení o zahlazení odsouzení)
  - zvláštní druh řízení, nikoli základní stadium !

FÁZE TRESTNÍHO ŘÍZENÍ

■ PŘEDSOUDNÍ FÁZE

■ Přípravné řízení

■ SOUDNÍ FÁZE

■ Předběžné projednání obžaloby

■ Hlavní líčení

■ Opravné řízení

■ Vykonávací řízení

FORMY SOUDNÍHO JEDNÁNÍ

- **Hlavní líčení (§ 196 a násl. TŘ)**
  - **stadium trestního řízení i forma jednání soudu**
- **další formy soudního jednání (zasedání)**
  - **Veřejné zasedání (§ 232-8 TŘ)**
  - **Neveřejné zasedání (§ 240-4 TŘ)**
  - **Vazební zasedání (§ 73d-g TŘ)**

STADIUM TRESTNÍHO ŘÍZENÍ

■ POJEM

- časový úsek, v němž OČTŘ a další subjekty plní práva a povinnosti s cílem dosáhnout účelu trestního řízení
  - náležité zjištění TČ a spravedlivé potrestání pachatelů
- každé STADIUM: zahájení → průběh → skončení

■ VÝZNAM

- dosažení účelu trestního řízení
- uplatnění zásad trestního řízení
- postavení subjektů trestního řízení

ZÁKLADNÍ STADIA TRESTNÍHO ŘÍZENÍ

■ PRAVIDELNÝ průběh trestního řízení

■ Přípravné řízení

■ Předběžné projednání obžaloby

■ Hlavní líčení

■ Opravné řízení

■ Vykonávací řízení

ODKLONY

- **NEPRAVIDELNÉ** procesní formy, které se „odklánějí“ od standardního (pravidelného) průběhu trestního řízení
  - podmíněné zastavení trestního stíhání (§ 307-8 TŘ)
    - podmíněné odložení podání návrhu na potrestání (§ 179g-h TŘ)
  - narovnání (§ 309-14 TŘ)
  - odstoupení od trestního stíhání mladistvého (§ 70-1 ZSM)
  - [trestní příkaz] (§ 314e-g TŘ)
  - [dohoda o vině a trestu] (§ 175a-b TŘ)

ZVLÁŠTNÍ ZPŮSOBY ŘÍZENÍ

- **DIFERENCOVANÉ** formy standardního (pravidelného) průběhu trestního řízení
  - řízení v trestních věcech mladistvých (ZSM)
  - řízení proti právnických osobám (TOPOZ)
  - řízení proti uprchlému (§ 302-6a TŘ)
  - (zjednodušené) řízení před samosoudcem (§ 314a-d TŘ)
  - řízení po zrušení rozhodnutí nálezem Úst. soudu (§ 314h-k TŘ)

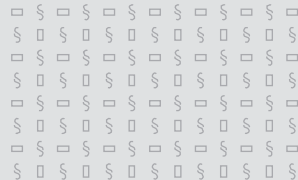
PŘEDSOUDNÍ vs. SOUDNÍ FÁZE

- české trestní řízení
  - reformovaný typ kontinentálního procesu
  - obligatorní stadium přípravného řízení
- „velká novela“ (zákon č. 265/2001 Sb.)
  - posílení významu hlavního líčení na úkor přípravného řízení
- hlavní líčení – TĚŽIŠTĚ trestního řízení
  - těžiště dokazování
  - plné uplatnění základních zásad trestního řízení

PŘÍPRAVNÉ ŘÍZENÍ

FUNKCE A ZÁSADY

PŘÍPRAVNÉ ŘÍZENÍ

- kvalifikovaná příprava podkladů pro rozhodnutí ve věci
  - pomocná role ve vztahu k soudní fázi trestního řízení
- **FUNKCE:**
  - vyhledávací
  - fixační (zajišťovací)
  - verifikační (filtrační)
  - [odklonná]

ZÁKLADNÍ ZÁSADY PŘÍPRAVNÉHO ŘÍZENÍ

- **zásada ŘÁDNÉHO ZÁKONNÉHO PROCESU (§ 2/1 TŘ)**
- **zásada LEGALITY (§ 2/3 TŘ)**
  - **povinnost státního zástupce stíhat všechny TČ**
  - **vs. zásada oportunity – st. zástupce může/nemusí stíhat (§ 172/2)**
- **zásada OBŽALOVACÍ (§ 2/8 TŘ)**
  - **soudní fáze řízení jen po podání obžaloby / návrhu na potrestání / návrhu na schválení dohody o vině a trestu**
- **zásada OFICIALITY (§ 2/4 TŘ)**
  - **spontánní iniciativa a aktivita OČTŘ (§ 158/1,2; § 160/1)**

ZÁKLADNÍ ZÁSADY PŘÍPRAVNÉHO ŘÍZENÍ

- **zásada RYCHLOSTI (§ 2/4 TŘ)**
  - lhůty, institut zkráceného přípravného řízení
  - žádost o přezkoumání postupu OČTŘ (§ 157a TŘ)
- **zásada VYHLEDÁVACÍ (§ 2/5 TŘ)**
  - vyhledávání důkazů z vlastní iniciativy ve prospěch i nepospěch
- **modifikovaná zásada zjištění skutkového stavu
BEZ DŮVODNÝCH POCHYBNOSTÍ (§ 2/5 TŘ)**
  - menší rozsah zjišťování skutkového stavu
  - méně přísná procesní forma zjišťování skutkového stavu

ZÁKLADNÍ ZÁSADY PŘÍPRAVNÉHO ŘÍZENÍ

- **zásada PŘIMĚŘENOSTI (zdrženlivosti) [§ 2 odst. 4 TŘ]**
    - šetření základních práv a svobod
    - zásah možný jen na základě zákona a v nezbytné míře
  - **zásada NEVEŘEJNOSTI přípravného řízení**
  - **NEUPLATNÍ SE**
    - **zásada veřejnosti (§ 2 odst. 10 TŘ)**
    - **zásada ústnosti (§ 2 odst. 11 TŘ)**
    - **zásada bezprostřednosti (§ 2 odst. 12 TŘ)**
- zásady typické pro hlavní líčení

PRŮBĚH PŘÍPRAVNÉHO ŘÍZENÍ

PŘEDPROCESNÍ ČINNOST PČR

- preventivní a odhalovací činnost PČR před zahájením TŘ
  - zjištění skutečností důvodně nasvědčujících spáchání TČ
- získávání poznatků o TČ dle zákona o Policii ČR z
  - podpůrných operativně pátracích prostředků
  - policejních databází
  - různých oblastí policejních služeb (dopravní, cizinecké, ...)

CHRONOLOGIE PŘÍPRAVNÉHO ŘÍZENÍ

- § 12/10 TŘ => definice přípravného řízení
- úsek trestního řízení OD
  - sepsání záznamu o Zahájení Úkonů Trestního Řízení (ZÚTR)
  - provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů (§ 160/4)
  - zahájení trestního stíhání (usnesením o zahájení TS)
- DO
  - podání obžaloby / návrhu na potrestání
  - podání návrhu na sjednání dohody o vině a trestu
  - jiné rozhodnutí ukončujícího přípravné řízení (§ 171-3 TŘ)

FÁZE PŘÍPRAVNÉHO ŘÍZENÍ

■ PROVĚŘOVÁNÍ

- prověřování skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin a zjištění jeho pachatele
- postup PŘED zahájením trestního stíhání

■ VYŠETŘOVÁNÍ

- objasňování skutečností odůvodňujících podání obžaloby nebo důležitých pro jiné rozhodnutí v přípravném řízení
- postup PO zahájení úkonů trestního řízení

FORMY PŘÍPRAVNÉHO ŘÍZENÍ

- STANDARDNÍ
- ROZŠÍŘENÉ (§ 168-170 TŘ)
  - TČ projednávané v 1. stupni krajským soudem
  - širší možnost provádět důkazy
- ZKRÁCENÉ (§ 179a-h TŘ)
  - TČ s horní hranicí trestu odnětí svobody do 5 let
projednávané v 1. stupni okresním soudem
  - nedělí se na fázi prověřování a vyšetřování

ZKRÁCENÉ PŘÍPRAVNÉ ŘÍZENÍ

- podmínky konání (vedle horní hranice TOS do 5 let)
  - přistižení podezřelého při činu NEBO
  - zjištění skutečností, na základě nichž lze očekávat postavení podezřelého před soud ve lhůtě 2 týdnů
- ZAHÁJENÍ: sdělení podezření
- PRŮBĚH: obligatorní výslech podezřelého, provádění úkonů jako ve fázi prověřování (§ 158, 158a TŘ)
- SKONČENÍ: návrh na potrestání / jiné rozhodnutí ve věci

ZAHÁJENÍ PROVĚŘOVÁNÍ

- sepsání úř. záznamu o Zahájení Úkonů Trestního Řízení
- provedení neodkladného nebo neopakovatelného úkonu
  - úkon, který z hlediska nebezpečí zmaření, zničení nebo ztráty důkazu nesnese odkladu
  - úkon, který nebude možno provést před soudem

PRŮBĚH PROVĚŘOVÁNÍ

- zajišťování stop
  - ohledání místa a činu
  - identifikační úkony (§ 114 TŘ)
- podání vysvětlení (§ 158 odst. 3 TŘ)
- opatřování podkladů
  - odborná vyjádření (příp. znalecké posudky)
  - spisy, písemné materiály
- provedení neodkladných a neopakovatelných úkonů
  - výslech a rekognice na návrh SZ za účasti soudce (§ 158a TŘ)

SKONČENÍ PROVĚŘOVÁNÍ

- **LHŮTY 2/3/6 měsíců** (dle příslušnosti soudu/samosoudce)
  - v odůvodněných případech lze prodlužovat
- **Rozhodnutí**
  - **ODLOŽENÍ věci** (nezakládá překážku „věci rozhodnuté“)
    - pro nepřipustnost trestního stíhání (§ 11 TŘ)
    - pro neúčelnost trestního stíhání (analogicky § 172 odst. 2 TŘ)
    - nezjištění skutečností nezbytných pro zahájení tr. stíhání
  - **ODEVZDÁNÍ věci** k projednání příslušnému orgánu
  - **DOČASNÉ ODLOŽENÍ trestního stíhání**
    - potřeba objasnit trestnou činnost (zejména) spáchanou ve prospěch organizované zločinecké skupiny
    - nestíhání podezřelého pomáhajícího objasnit korupční TČ

OPERATIVNĚ PÁTRACÍ PROSTŘEDKY

- všechny úmyslné TČ (§ 159c, 159d TŘ)

- **PŘEDSTÍRANÝ PŘEVOD**

- koupě/prodej nebo jiný převod (např. drog)

- **SLEDOVÁNÍ OSOB A VĚCÍ**

- tzv. prostorový odposlech

- zločiny s horní hranicí nejméně 8 let (§ 159e TŘ)

- **použití AGENTA**

- specializovaný příslušník PČR nebo GIBS s falešnou identitou

ZAHÁJENÍ VYŠETŘOVÁNÍ

- prověřováním zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že
  - byl spáchán **TRESTNÝ ČIN**
  - jej spáchala **KONKRÉTNÍ OSOBA**
- doručení usnesení o zahájení tr. stíhání obviněnému
- nutnost souhlasu poškozeného se stíháním některých TČ

PRŮBĚH VYŠETŘOVÁNÍ

- posouzení případu, osoby pachatele, následku TČ, ...
- užití zajišťovacích prostředků, zvláštních způsobů dokazování
- **STANDARDNÍ** vyšetřování
  - převážně **VYHLEDÁNÍ** důkazů
- **ROZŠÍŘENÉ** vyšetřování
  - vyhledání i **PROVÁDĚNÍ** důkazů
  - absence omezení provádění výslechů ve smyslu § 164/1 TŘ
- oprávnění obhájce a možnost obviněného účastnit se některých vyšetřovacích úkonů (§ 165 TŘ)

SKONČENÍ VYŠETŘOVÁNÍ

- **LHŮTY ...** stejné jako pro skončení prověřování
- **Prostudování spisu** (obviněný, obhájce, poškozený)
  - právo navrhnout doplnění dokazování
- **Rozhodnutí**
  - **POSTOUPENÍ** věci jinému orgánu
  - **PŘERUŠENÍ** trestního stíhání (procesní rozhodnutí)
  - **ZASTAVENÍ** trestního stíhání (meritorní rozhodnutí)
    - obligatorní (§ 172/1 TŘ)
    - fakultativní (§ 172/2 TŘ)

SKONČENÍ VYŠETŘOVÁNÍ

■ podání OBŽALOBY

- rozhodnutí *sui generis* (obligatorní náležitosti dle § 177 TŘ)
- zásada totožnosti skutku vs. možnost změny pr. kvalifikace

■ podání návrhu na schválení DOHODY O VINĚ A TRESTU

■ aplikace ODKLONU

- podmíněné zastavení trestního stíhání
- narovnání
- odstoupení od trestního stíhání (jen mladiství)

SUBJEKTY PŘÍPRAVNÉHO ŘÍZENÍ

STÁTNÍ ZÁSTUPCE V PŘÍPRAVNÉM ŘÍZENÍ

- **DOMINUS LITIS** – pán přípravného řízení
- **DOZOR** nad zachováváním zákonnosti (§ 174 TŘ)
  - dozorové oprávnění nejvyššího státního zástupce (§ 174a TŘ)
- **výlučná oprávnění SZ** (§ 175 ZŘ)
  - meritorní rozhodnutí o vyřízení věci v přípravném řízení
    - podání obžaloby / návrhu na potrestání, zastavení tr. řízení
  - rozhodnutí týkající se zásahů do základních práv a svobod
    - propuštění z vazby, povolení operativně pátracích prostředků

POLICEJNÍ ORGÁN V PŘÍPRAVNÉM ŘÍZENÍ

- **vázanost pokyny státního zástupce**
  - vs. „netrestní“ řízení – vázanost pokyny nadřízeného
- **významná oprávnění v počátcích PŘ (§ 158-159c TŘ)**
  - přijímání trestních oznámení
  - opatřování potřebných podkladů a vysvětlení
  - provádění neodkladných a neopakovatelných úkonů
  - rozhodnutí o odevzdání / (dočasném) odložení věci

SOUD V PŘÍPRAVNÉM ŘÍZENÍ

- rozhodování o zásazích do základních práv a svobod
  - vzetí do vazby, nařízení domovní prohlídky / odposlechu ...
- řada dalších pravomocí
  - účast soudce při provedení výslechu svědka / rekognice ve fázi prověřování (§ 158a TŘ) – odpovídá za zákonnost
  - ustanovení obhájce, rozhodování o stížnosti proti SZ/PČR
- účast soudce na úkonech v přípravném řízení →
důvod vyloučení pro podjatost v soudní fázi řízení

OSOBA, PROTI NÍŽ SE ŘÍZENÍ VEDE

■ PODEZŘELÝ (fáze prověřování)

- podání vysvětlení podezřelým (§ 158/8 TŘ)
- zadržení osoby podezřelé (§ 76, § 76a TŘ)
- zkrácené přípravné řízení (§ 179a a násl. TŘ)

■ OBVINĚNÝ (fáze vyšetřování)

- od zahájení trestního stíhání do nařízení hlavního líčení
- od podání návrhu na potrestání
  - po konání zkráceného přípravného řízení

PŘEDBĚŽNÉ PROJEDNÁNÍ OBŽALOBY

PŘEDBĚŽNÉ PROJEDNÁNÍ OBŽALOBY

■ CÍL

- prověření zákonnosti přípravného řízení
- prověření důvodnosti obžaloby
- „filtrační“ funkce
- fakultativní stadium
  - možnost volby nařídít PPO nebo přímo hlavní líčení

ZAHÁJENÍ PPO

- nařizuje výlučně předseda senátu
  - samosoudce PPO nekoná (ale srov. § 314c TŘ !)
- pochybnosti předsedy senátu o ...
  - příslušnosti soudu
  - právní kvalifikaci skutku
  - trestnosti činu (příp. nutnosti postoupení věci)
  - zákonnosti přípravného řízení
  - objasnění základních skutkových okolností
  - možnosti vyřídit věc „odklonem“

PRŮBĚH PPO

- koná se zásadně v neveřejném zasedání
- povinnost přezkoumat celou obžalobu
  - ledaže jsou pochybnosti pouze o příslušnosti soudu
- dokazování jen ohledně skutečností odůvodňujících
nařízení PPO
  - výslech obviněného, opatření vysvětlení (§ 185/2 TŘ)
  - nikoli dokazování otázky viny

SKONČENÍ PPO

- vrácení věci státnímu zástupci k došetření
  - odstranění závažných procesních vad
  - objasnění základních skutkových okolností
- rozhodnutí „odklonem“
- postoupení věci
- zastavení / přerušování trestního stíhání
- předložení věci k rozhodnutí o příslušnosti soudu
- upozornění obviněného na změnu pr. kvalifikace

ŘÍZENÍ PŘED SOUDEM

- Příští přednáška ...

Dotazy ???

Ďakujem za pozornosť
a prajem pohodový víkend 😊